

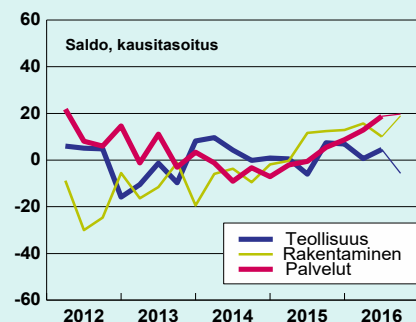
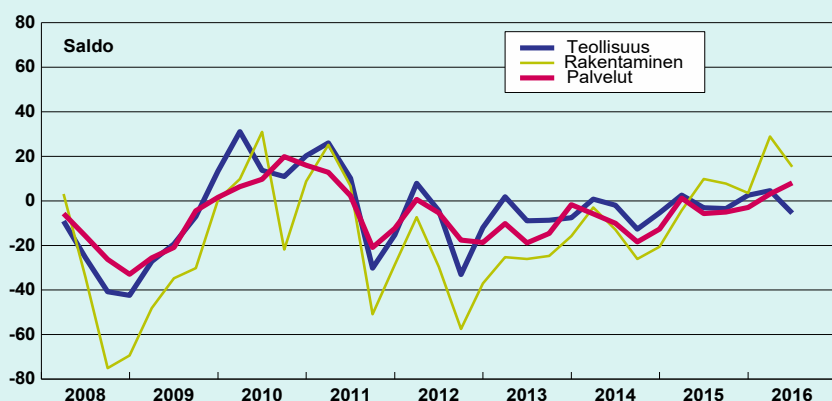
Suhdannebarometri

Elokuu 2016

Suhdannebarometri

Elokuu 2016

Suhdanteet elokuussa 2016

- Tämänhetkinen tilanne normaalia heikempi teollisuudessa ja osin palveluissa – rakentamisessa suhdante-tilanne jo vähän yli keskimääräisen
- Odotukset kaksijakoiset: palveluissa ja rakentamisessa suhdannekuva kohenee vähitellen, teollisuuden tilanne jatkuu heikkona
- Teollisuudessa ei juuri ole kasvuo-dotuksia, mutta palvelut ja rakentaminen kasvaisivat maltillisesti
- Kannattavuusodotuksissa suurta hajontaa yrityskentässä
- Maailmantalouden riskit kasvaneet ja kasvuennusteita alennettu hieman

EK:n heinäkuussa tekemän Suhdannebarometrin mukaan suomalaisyritysten suhdanneodotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat kaksijakoiset. Palvelualat ja rakentaminen ennustavat vähitellen paranevia suhdanteita vuoden 2016 jälkipuoliskolle. Sen sijaan teollisuus arvioi heikon suhdannevaiheen jatkuvan tulevinakin kuukausina.

Rakentamisessa ja palveluissa asteittaista elpymistä, teollisuuden suhdanteet jatkuvat vaisuina

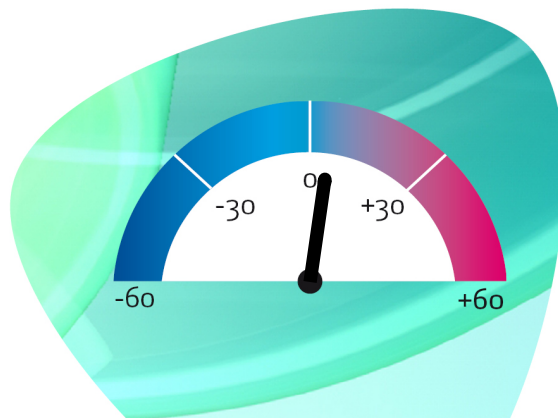
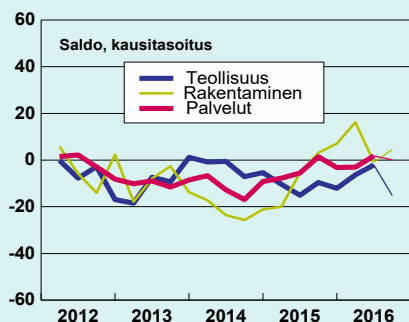
Teollisuuden yleisiä suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku painui heinäkuussa lukemaan -5 (huhtikuussa +4). Rakentamisen suhdannenäkymät olivat saldoluussa +16 (huhtikuussa +28). Palvelualojen suhdanneodotukset vahvistuivat saldolukuun +8 (huhtikuussa +4).

Teollisuus odottaa uusien tilausten ja tuotannon määrän jopa supistuvan aavistuksen lähikuukausina. Myös vuoden lopulle ennustetaan vain aavistuksen kasvua. Sen sijaan palvelualoilla ja rakentamisessa odotetaan kohtalaisia kasvulukemia vuoden jälkipuoliskolle.

Henkilöstön määrän ennustetaan jatkavan laskua teollisuusyrityksissä. Palvelualoilla henkilöstö pysyisi melko vakaana, ja rakentamisessa sen odotetaan kasvavan.

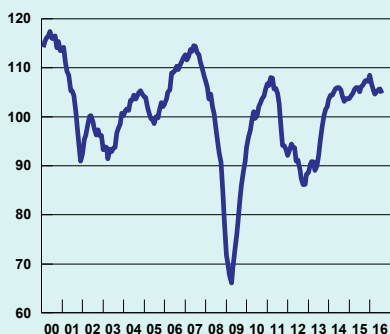
Teollisuuden tilauskanta on hieman kohentunut, mutta sen taso on edelleen keskimääräistä alempi. Rakentamisessa tilauskanta on vahvistunut jo melko lähelle tavanomaista. Kapasiteetin käyttöaste on teollisuudessa edelleen melko matala. Kannattavuusodotuksissa on huomattavaa vaihtelua yrityskentän sisällä. Teollisuuden kannattavuus pysyisi keskimäärin ennallaan, ja rakentamisessa sekä palveluissa se paranisi loivasti.

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

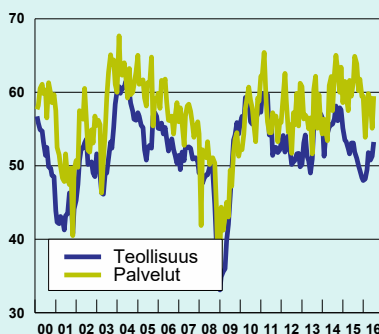
Koko elinkeinoelämän suhdannenäkymät ovat varovaisen myönteiset, koska palvelut ja rakennusala ennustavat paranevaa suuntaa. Teollisuuden odotukset ovat selvästi heikkommat.

Talouden ilmapiiri-indikaattori, EU-maat

Lähde: EU:n komissio

Ostopäälliköiden indeksi, USA

Lähde: ISM

Euron dollarikurssi

Lähde: Suomen Pankki

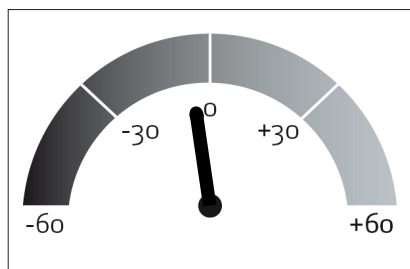
Kansainvälisen talouden epävarmuus kasvanut

Maaialtalon riskit ovat kasvaneet ja kasvuennusteita on hieman alennettu. Monet suhdanneindikaattorit ovat vielä melko hyvällä tasolla, mutta erityisesti kuluttajien luottamuksessa on ollut nähtävissä mm. Britannian EU-eron ja terrorismin vaikutus. Konsensusennusteiden mukaan USA ja EU-maat jatkaisivat silti maltillista kasvua vuosina 2016 ja 2017.

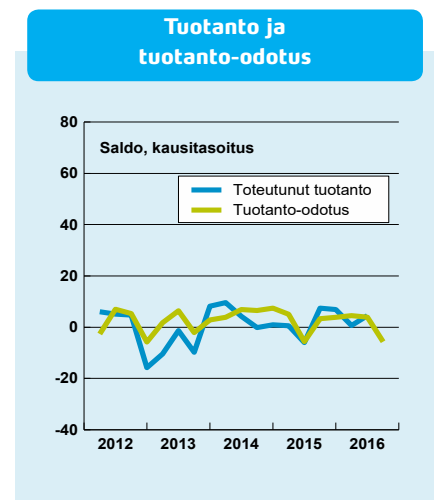
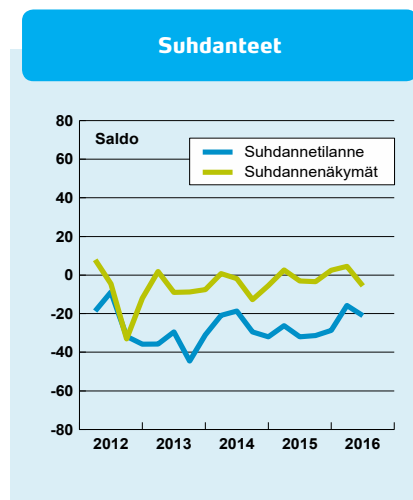
Rahapolitiikka on säilynyt erittäin kevyenä, ja keskuspankeilta odotetaan voimakkaiden tukitoimien jatkumista.

Teollisuus

- Suhdanteet vain välttävät – alkukesällä ei tapahtunut kohennusta
- Tuotannon määrä kasvoi aavistuksen, mutta saadut tilaukset notkahtivat
- Odotukset entistäkin varovaisemmat: heikko suhdanne jatkuu loppuvuoden 2016 (näkymien saldoluku -5)
- Tuotannossa ei juuri kasvuodotuksia
- Kannattavuuskehityksessä suurta vaihtelua yrityskentän sisällä

Teollisuuden suhdannenäkymät

EK:n heinäkuussa tekemän tiedustelun mukaan suomalaisten teollisuusyritysten suhdanteet ovat vain välttävät (nykytilanteen saldoluku -21), eikä alkukesällä ole tapahtunut elpymistä.

Vaativat odotukset vuoden 2016 jälkipuoliskolle

Näkymät lähitulevaisuuteen ovat entistäkin varovaisemmat. Vuoden 2016 jälkipuoliskolle ei ennusteta suhdannenousua, ja suhdannekuva voisi jopa heiketä aavistuksen.

Suhdannenäkymien saldoluku painui heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa lukemaan -5 (huhtikuussa +4). Nyt 10 prosenttia yrityksistä odottaa suhdanteisiin parannusta vuoden 2016 jälkipuoliskolla, kun heikkenevää kehitystä ennustaa 15 prosenttia. Valtaosalla eli 75 prosentilla vastaajista suhdanteet pysyisivät vakaana.

Tuotannon kasvua ei juuri näkyvissä

Teollisuusyritysten tuotannon määrä kasvoi tiedustelun mukaan aavistuksen huhti-kesäkuussa. Seuraavalle

kolmen kuukauden jaksolle ennustetaan jopa pientä laskua tuotantomääriin, kun taas aivan vuoden lopulle on hentoja kasvuodotuksia.

Kapasiteetin käyttöaste on pienestä parannuksesta huolimatta matala. Vain 70 prosentilla vastaajista oli kapasiteetti täysin hyödynnettyä.

Tilaukset alle tavanomaisen

Teollisuusyritysten saamien uusien tilausten määrä notkahti aavistuksen alkukesällä. Lähikuukausina sen arvioidaan pysyvän ennallaan. Tilaukskannan tason kuvataan kohentuneen vähän, mutta olevan edelleen melko selvästi keskimääräistä matalampi.

Valmiiden tuotteiden varastot ovat pysyneet lähellä tavanomaista.

Teollisuusyritysten henkilöstön määrä pysyi alkukesällä likimain ennallaan. Kehitys oli edellisen tiedustelun odotuksia parempaa. Sen sijaan seuraavalla kolmen kuukauden jaksolla henkilöstön arvioidaan jälleen alenevan jonkin verran.

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	13	13	-5	-4	5	2	3	4	4	12		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	24	3	0	1	10	-1	-3	3	17	-10		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	64	64	58	63	62	58	58	68	56	70		
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-16	-24	-27	-30	-19	-18	-24	-28	-23	-21		
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-15	-25	-31	-30	-21	-21	-29	-32	-28	-28		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	4	5	5	5	8	9	0	6	0	5		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	0	11	-11	-14	-10	-2	-14	-21	-6	10		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	2	-16	-19	-19	-4	-19	-26	-12	-3	-18		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-1	6	-4	10	19	-17	-24	0	-2	0		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	24	6	12	17	13	16	5	12	3	0		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	53	53	49	54	52	55	57	51	35	48		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	4	6	6	5	5	6	5	5	5	7		
puute kapasiteetista	5	7	3	4	5	5	4	3	3	5		
riittämätön kysyntä	42	43	41	45	42	45	48	42	27	27		
rahoitusvaikeudet	7	5	7	5	3	6	5	4	4	3		
muu este	2	4	3	3	4	1	2	2	2	10		
Suhdanne tilanne tällä hetkellä	-20	-18	-29	-31	-26	-32	-32	-28	-15	-21		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	1	-2	-13	-5	3	-3	-3	3	4	-5		

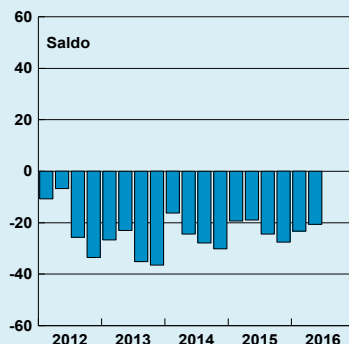
Sekä myyntihinnat että kustannukset laskivat loivasti huhti–kesäkuussa. Lähikuukausina sekä hintojen että kustannusten loivan laskun ennustetaan jatkuvan.

Kannattavuuden kehitys vaihtelee voimakkaasti

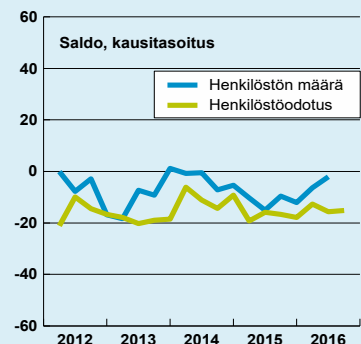
Kannattavuuskehityksessä on suurta vaihtelua yrityskentän sisällä. Keskimäärin kannattavuus on pysynyt ennallaan. Odotukset ovat vastaavat: sekä kannattavuuden paranemista että sen heikkenemistä ennustavia vastaajia on runsaasti.

Kysynnän kuvataan olevan yleisesti melko vaisua. Heinäkuussa 27 prosenttia vastaajista kärsi heikosta kysynnästä (huhtikuussa myös 27 %). Työvoimapula yleistyi vähän, ja se oli ongelmana seitsemällä prosentilla (5 %). Rahoitusvaikeuksia koki nyt vain kolme prosenttia yrityksistä.

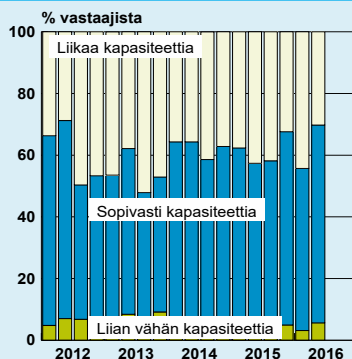
Tilaukanta

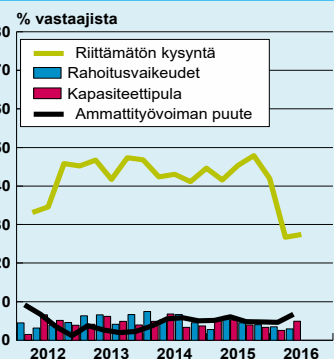
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Tuotantokapasiteetti

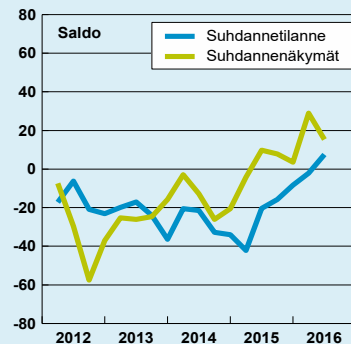
Tuotannon kasvun esteet

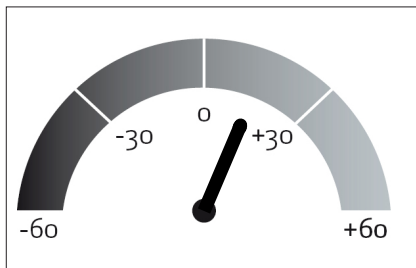
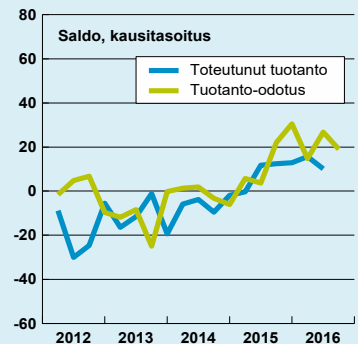
Rakentaminen

- Suhdanteet kohentuneet edellisen barometrin odotusten mukaisesti, nykytilanne jo vähän tavanomaista parempi
- Tuotannon odotetaan jatkavan tasaista kasvua
- Tilauskanta silti vähän alle normaaliin
- Kysyntä parantunut – rekrytointivaikeudet yleistyneet
- Suhdanneodotukset pysyneet suotuisina (saldoluku +16): tilanne paranee vuoden 2016 jälkipuolella

Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Rakentamisen suhdannenäkymät

Rakennusyritysten suhdanteet ovat kohentuneet alkukesällä edellisen tiedustelun odotusten mukaisesti. Suhdanteiden nykytilannetta kuvataan jo vähän keskimääräistä vahvemmaksi (saldoluku +7). Odotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat jatkuneet suotuisina, ja suhdannekuvan ennustetaan vahvistuvan edelleen jonkin verran.

Suhdanteet parantuneet – tilauskanta vielä vähän alle normaaliin

Uusien tilausten määrä pysyi lähes tulkoon ennallaan huhti–kesäkuussa. Tilauskanta on jatkanut paranemista, mutta se on edelleen hieman normaalia matalampi.

Tiedustelun vastaajayritysten tuotanto kasvoi tasaisesti alkukesällä. Henkilöstön määrä pysyi ennallaan. Myymättömien huoneistojen määrä pysyi tavanomaisena.

Myyntihinnat kääntyivät pieneen nousuun, mutta myös kustannukset kohosivat jonkin verran. Kannattavuus parani hieman edellisvuodesta.

Yleiset suhdanneodotukset pysyneet suotuisina

Rakennusyritysten suhdanneodotukset ovat pysyneet suotuisina. Suhdannekuvan arvioidaan vahvistuvan jonkin verran vuoden 2016 jälkipuoliskolla.

Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa +16. Vahvistuvia suhdanteita loppuvuodelle ennusti 21 prosenttia yrityksistä, ja ainoastaan viisi prosenttia uskoi tilanteen heikkenemiseen. Lähes kolme neljäsosaa eli 74 % yrityksistä odotti vakaita suhdanteita.

Edellisessä, huhtikuussa tehdyssä tiedustelussa suhdannenäkymien saldoluku oli +28.

Tuotannon kasvu jatkuisi tasaisena loppuvuoden

Uusien tilausten määrän ennustetaan kasvavan jonkin verran alkusyksyllä. Tuotannon kasvu olisi kohtalaista.

Myös viimeiselle vuosineljännekselle on odotuksia tuotannon tasaisesta kasvusta.

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-17	15	-5	-12	-12	32	17	2	4	32		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	18	2	-17	-10	20	27	21	-2	41	23		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	69	80	56	55	63	83	79	71	77	83		
Tilaukanta normaaliin verrattuna	-27	-15	-32	-39	-21	4	-9	-22	-14	-7		
Vientitilaukanta normaaliin verrattuna	-36	-41	-41	-20	-10	-34	-16	-13	-45	-58		
Mymättömien asuinhuoneistojen määrä normaaliin verrattuna	-13	29	45	30	24	9	20	10	-5	-5		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-26	5	-27	-41	-27	19	3	-13	9	23		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-3	-25	-53	-15	17	6	-16	-7	31	6		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	31	-6	-59	2	29	-43	-43	7	-34	-51		
Vientidotus seuraavalle 3 kk:lle	3	9	-77	-7	5	-43	-8	21	18	14		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	71	61	75	70	77	69	61	67	72	56		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	7	13	8	10	8	29	14	19	29	34		
puute kapasiteetista	3	1	0	2	4	0	5	5	3	14		
riittämätön kysyntä	58	46	61	60	57	45	49	45	46	25		
rahoitusvaikeudet	7	9	7	7	15	9	3	8	3	12		
muu este	8	2	9	4	10	3	3	5	11	3		
Suhdannen tilanne tällä hetkellä	-21	-21	-33	-34	-43	-21	-16	-9	-2	7		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-3	-12	-26	-21	-4	10	8	4	28	16		

Henkilöstön määrän ennustetaan kasvavan loivasti, kun tilannetta arvioidaan kausivaihtelusta puhdistetuilla luvuilla.

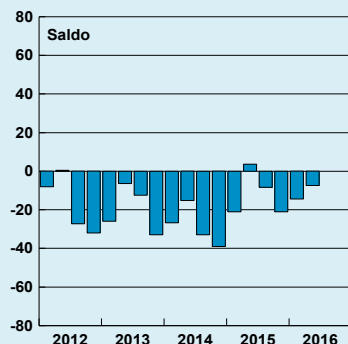
Myyntihintojen ja kustannusten odotetaan kohoavan jonkin verran, ja kannattavuuden arvioidaan paranevan viime vuoden vastaavasta ajankohdasta.

Kysyntä parantunut, rekrytointivaikeudet yleistyneet

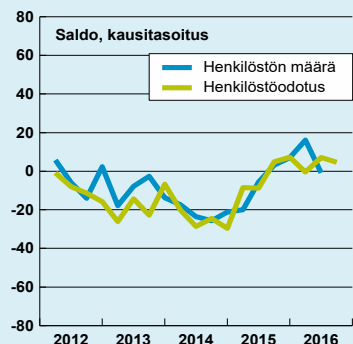
Kapasiteetin käyttöaste on samalla tasolla kuin viime vuoden vastaavana ajankohtana. Heinäkuussa 83 prosenttia yrityksistä arvioi kapasiteettinsa olevan kokonaan hyödynnettyinä.

Kysynnän kuvataan vahvistuneen – enää 25 % yrityksistä koki heikon kysynnän ongelmaksi (huhtikuussa 46 %). Rekrytointivaikeudet ovat nousseet suurimmaksi tuotannon kasvun esteeksi (34 % vastaajista). Rahoitusvaikeuksia oli 12 prosentilla ja kapasiteettipulaa 14 prosentilla yrityksistä.

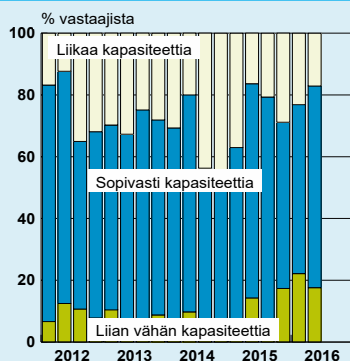
Tilaukanta

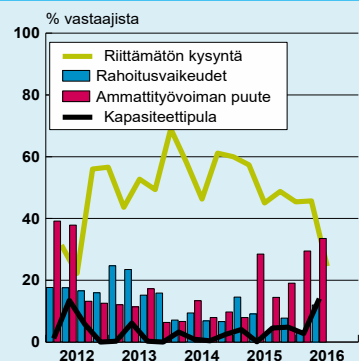
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Tuotantokapasiteetti

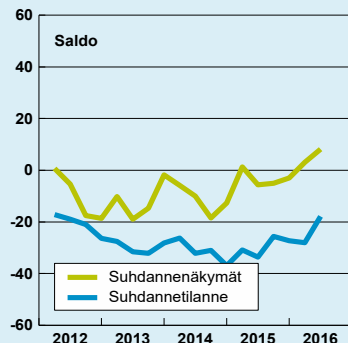
Tuotannon kasvun esteet

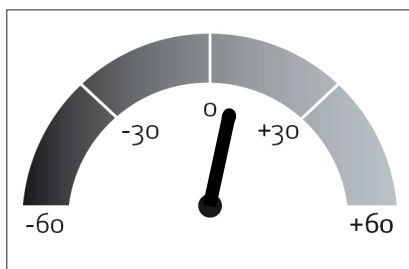
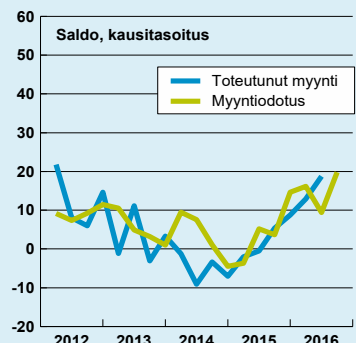
Palvelut

- Suhdanne tilanne elpynyt alkuvuonna, mutta tämänhetkinen tilanne alle keskimääräisen
- Myynnin kasvu ollut kohtalaista
- Yleisen suhdannekuvan arvioidaan paranevan loivasti loppuvuonna (saldoluku +8)
- Myynnin maltillisen kasvun ennustetaan jatkuvan, eikä henkilöstössä tapahtuisi suuria muutoksia

Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Palveluyritysten suhdannenäkymät

Suomalaisten palveluyritysten suhdanteet ovat elpyneet loivasti kevään ja kesän aikana, mutta tilannetta kuvataan vielä keskimääräistä heikommaksi (nykytilaa mittaava saldoluku -18).

Suhdanne tilanteessa pieni käänne ylöspäin – odotukset varovaisen myönteiset

Lähtitulevaisuuden suhdannenäkymät ovat jonkin verran aiempaa paremmat, ja yleisen suhdannekuvan arvioidaan paranevan vähitellen vuoden 2016 jälkipuoliskolla.

Myynnin kasvu on silti vain maltillista, ja henkilöstömäärän odotetaan pysyvän ennallaan.

Palveluyritysten yleiset suhdannenäkymät nousivat heinäkuussa saldolukuun +8. Edellisessä, huhtikuussa tehdyssä tiedustelussa näkymät olivat lukemassa +4.

Heinäkuun tiedustelussa 16 prosenttia palvelualojen vastaajayrityksistä ennusti suhdanteiden vahvistuvan

vuoden 2016 jälkipuoliskolla. Heikenevää suuntaa odotti kahdeksan prosenttia ja tasaiseen kehitykseen uskoi 76 % vastaajista.

Myynnin kasvu vain maltillista

Palvelualojen yritysten myynnin määrän kasvu nopeutui alkukesällä kohtalaiseksi.

Lähikuukausina myynnin enteillään jatkavan tasaista kasvua. Vuoden lopulle on vähän vahvempiakin odotuksia myynnin määrän kasvusta.

Henkilöstömääriin ei muutoksia

Tiedusteluun osallistuneet palvelualojen yritykset raportoivat henkilöstömääränsä kasvaneen aavistuksen vuoden toisella neljänneksellä. Seuraavalla kolmen kuukauden jaksolla työvoiman määrän ei ennusteta muuttuvan.

Kysyntä melko vaisua, mutta pientä viriämistä alkukesällä

Kysynnän kuvataan jonkin verran parantuneen, mutta heikko kysyntä

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2014				2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-6	-9	-4	-4	-7	0	6	12	7	19		
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	16	-2	-5	-6	12	1	14	14	16	18		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-7	-6	-21	-13	-8	2	-3	-7	-4	10		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-4	-13	-12	-15	-7	-13	-15	-4	5	-3		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	55	52	58	58	58	51	54	49	56	51		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	12	11	12	7	11	10	13	10	12	18		
puute kapasiteetista	0	1	1	2	2	1	2	1	1	1		
riittämätön kysyntä	41	40	42	47	41	39	38	35	40	31		
rahoitusvaikeudet	4	3	5	4	4	2	5	4	5	5		
muu este	4	2	6	6	7	4	3	5	4	3		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-27	-33	-32	-37	-30	-33	-25	-28	-29	-18		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-6	-10	-18	-12	1	-5	-5	-3	4	8		

on edelleen yleisin toimintaa rajoittava tekijä. Heinäkuussa 31 prosenttia yrityksistä luonnehti kysyntää vaimeaksi (huhtikuussa 40 %).

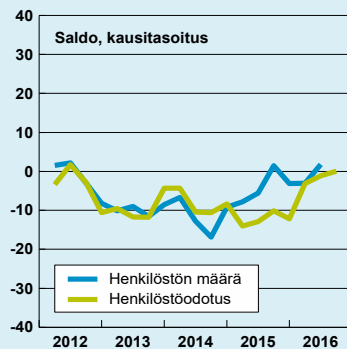
Työvoimapulaa oli nyt jo 18 prosentilla vastaajista (huhtikuussa 12 %), ja rahoitusvaikeuksista raportoi viisi prosenttia yrityksistä (huhtikuussa myös 5 %).

Kannattavuuteen odotetaan vähäistä paranemista

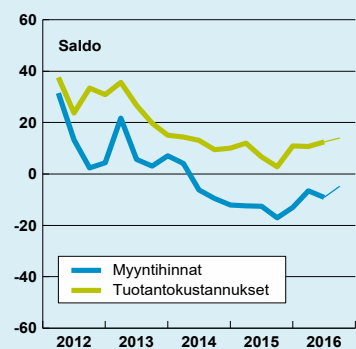
Palveluyritysten myyntihinnat laskivat edelleen aavistuksen. Kustannukset kohosivat loivasti. Seuraavalla kolmen kuukauden jaksolla hintojen odotetaan pysyvän vakaina, ja kustannusten lievä nousu jatkuisi.

Kannattavuus pysyi samalla tasolla kuin viime vuoden vastaavana ajankohtana. Lähikuukausina sen ennustetaan paranevan aavistuksen.

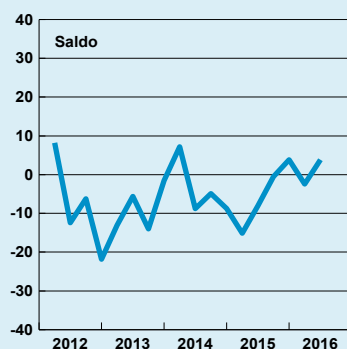
Henkilöstö ja henkilöstöodotus

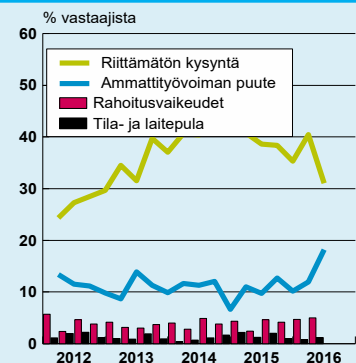
Hinnat ja kustannukset

Kannattavuus

Myyntin kasvun esteet

Elintarviketeollisuus

- Suhdannekuva pysynyt ennallaan kesän ajan: nykytilanne jonkin verran alle tavanomaisen
- Tilauskanta hieman alle keskimääräisen
- Suidanteet pysyivät vakaina seuraavan puolen vuoden ajan (saldoluku +3)
- Henkilöstön määrässä ei tapahtuisi muutoksia

Elintarviketeollisuuden suhdannekuva on pysynyt entisellään kesän ajan. Tämänhetkinen tilanne on jonkin verran keskimääräistä heikompi, eikä markkinatilanteesta arvioida tapahtuvan muutoksia seuraavan puolen vuoden aikana.

Suhdanneodotukset melko vakaat

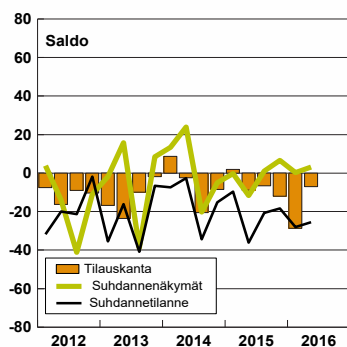
Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa lukemassa +3 (huhtikuussa 0). Suidanteiden vahvistumista seuraavan puolen vuoden aikana ennusti kolme

prosenttia vastaajista, eikä heikkene mistä odottavia ollut.

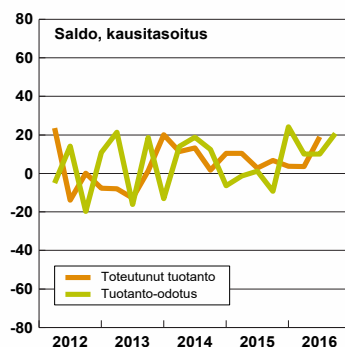
Tuotanto on tiedustelun mukaan kasvanut jonkin verran huhti-kesäkuussa. Myös lähikuukausina sen ennustetaan kasvavan hieman. Tilauskanta on vähän alle normaalin.

Henkilöstön määrä on pysynyt tiedustelun vastaajayrityksissä likimain ennallaan alkukesän aikana. Myöskään alkusyksyllä sen ei odoteta muuttuvan.

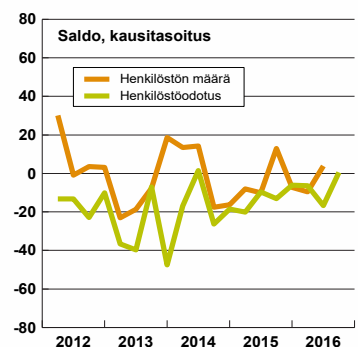
Suidanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

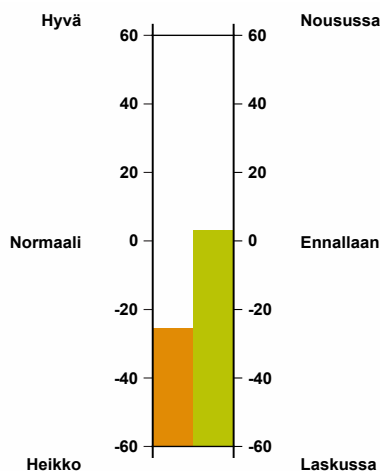

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suidannetilanne

Suidannenäkymät

Suidannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	7	6	4	7	-1	24		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	14	-13	29	-4	20	16		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	71	70	54	69	63	71		
Tilauskanta normaaliin verrattuna	3	-9	-7	-13	-28	-7		
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-38	-22	-39	-23	-54	-16		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	7	13	-8	25	14	-16		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-14	8	7	-14	-17	23		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	9	-14	-11	-15	0	2		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-10	-82	-24	-27	-18	-6		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	7	2	3	8	-7	6		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	50	55	59	43	31	46		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	1	1	1	2	1	6		
puute kapasiteetista	21	11	0	4	1	9		
riittämätön kysyntä	37	31	46	33	28	32		
rahoitusvaikeudet	2	13	10	6	5	1		
muu este	0	0	3	2	0	0		
Suidannetilanne tällä hetkellä	-10	-36	-20	-19	-28	-26		
Suidannenäkymät lähitulevaisuuteen	0	-12	1	6	0	3		

Teva-teollisuus

- Suhdannetilanne yhä heikko, vaikkakin aavistuksen kohentunut kesän aikana
- Tilauskanta on matala ja tuotannon odotetaan supistuvan
- Suhdannenäkymien saldoluku heinäkuussa +3

Teva-teollisuuden yritysten suhdannetilanne on edelleen heikko, vaikka kesän aikana on tapahtunut pientä vakautumista. Seuraavan puolen vuoden aikana suhdanteiden ei ennusteta muuttuvan.

Suhdannetilanne vaatimaton, näkymät aiempaa vakaammat

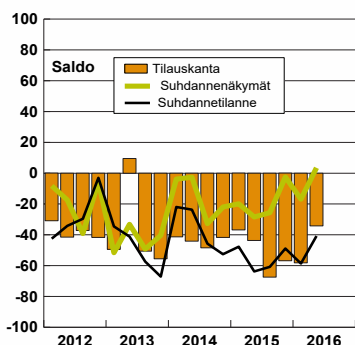
Heinäkuussa tehdyn tiedustelun saldoluku on +3 (huhtikuussa -17). Heinäkuussa kymmenen prosenttia vastaajista odotti suhdanteiden vahvistuvan seuraavan puolen vuoden aikana, ja seitsemän prosenttia ennusti heikennystä.

Vastaajayritysten tuotannon määrä on laskenut loivasti. Laskun arvioidaan jatkuvan myös alkusyksyllä.

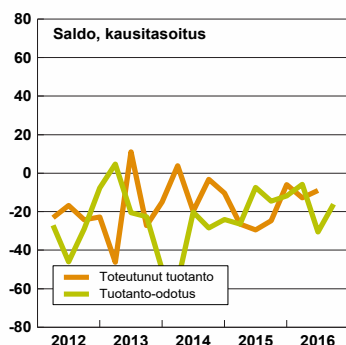
Tilauskanta on pienestä parannuksesta huolimatta selvästi alle normaalin. Kapasiteettia on vapaana yhä yli puolella toimialan yrityksistä.

Vastaajayritysten henkilöstömäärä kasvoi jonkin verran. Sen sijaan lähikuukausille odotetaan pientä vähennystä.

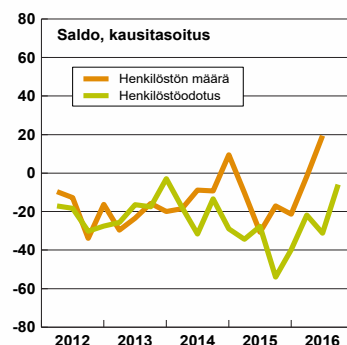
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

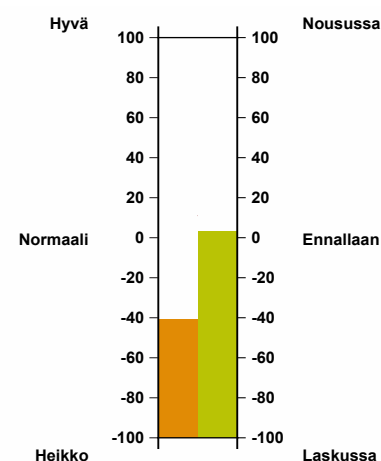

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-32	-17	-36	-5	-21	3		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	-2	-9	-20	-3	-24	-8		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	46	37	31	33	47	45		
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-37	-44	-67	-57	-58	-34		
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-46	-44	-63	-67	-38	-40		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	29	23	33	23	8	35		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-18	-24	-26	-15	-12	25		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-32	-59	-36	-19	-36	-11		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-23	3	-55	-33	5	-24		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-34	-2	-3	-31	-11	-22		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	63	61	75	77	77	73		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	7	9	5	10	7	12		
puute kapasiteetista	0	0	0	6	5	0		
riittämätön kysyntä	46	49	69	62	72	61		
rahoitusvaikeudet	19	21	6	15	8	8		
muu este	0	0	0	0	0	3		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-48	-64	-61	-48	-59	-41		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-20	-28	-25	-2	-17	3		

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Puuteollisuus

- Suhdanne tilanne tavanomaista heikompi
- Tuotannon määrä kasvanut yleisesti, mutta hintojen nousu ei riittänyt kääntämään kannattavuutta
- Lähikuukausina kannattavuus paranisi aavistuksen
- Yleinen suhdannekuva pysyisi likimain ennallaan loppuvuoden (saldoluku -1)

Puuteollisuuden tämänhetkiset suhdanteet ovat keskimääräistä heikommat (saldoluku -45). Seuraavan puolen vuoden aikana tilanteen ei juuri odoteta muuttuvan.

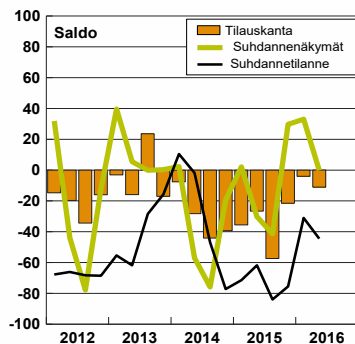
Loppuvuonna ei muutoksia suhdanteisiin

Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa -1 (huhtikuussa +34). Uusimmassa tiedustelussa 11 % vastaajista odotti suhdanteiden vahvistumista lähiaikoina, ja heikkenemistä odottavia oli 12 % vastaajista.

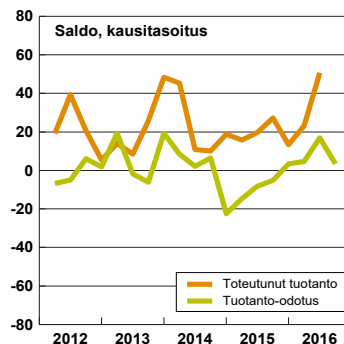
Uusien tilausten määrä pysyi alkukesällä lähes ennallaan. Tuotannon määrä kasvoi yleisesti. Myyntihinnat kääntyivät odotetusti nousuun ja kannattavuuden lasku loiveni.

Lähikuukausina tuotannon ennustetaan pysyvän lähes ennallaan. Hintojen arvioidaan kohoavan vähän, mikä vahvistaisi hieman myös kannattavuutta. Henkilöstössä ei tapahtuisi suuria muutoksia.

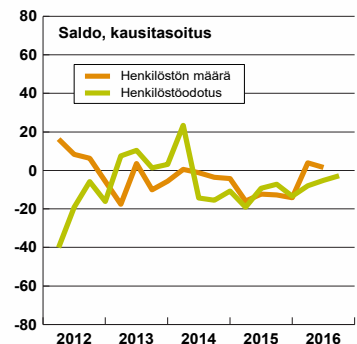
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

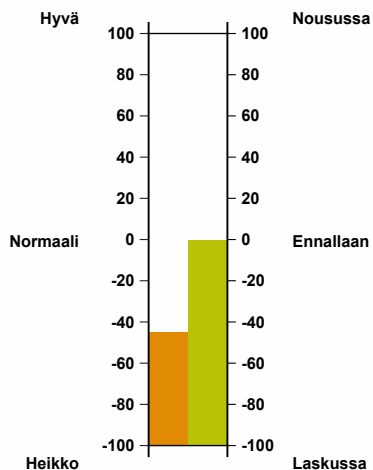

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	18	31	32	-7	22	66		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	26	-12	-33	7	55	-6		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	62	72	50	80	67	72		
Tilaukset normaaliin verrattuna	-36	-27	-57	-21	-4	-11		
Vientitilaukset normaaliin verrattuna	-26	-24	-17	-3	17	5		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	46	31	26	51	7	6		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-5	18	-26	-44	14	32		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	26	-19	-52	-2	29	-16		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-26	39	-9	-5	21	52		
Vientitiedotus seuraavalle 3 kk:lle	19	2	-13	47	-4	18		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	69	58	65	46	51	47		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	2	2	5	3	1	6		
puute kapasiteetista	9	18	14	0	13	10		
riittämätön kysyntä	45	40	43	39	20	29		
rahoitusvaikeudet	1	0	10	4	8	6		
muu este	13	3	0	0	15	1		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-71	-62	-84	-76	-31	-45		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	2	-30	-41	30	34	-1		

Paperiteollisuus

- Suhdanteet pehmenivät hieman alkukesän aikana: tämänhetkinen tilanne vähän tavanomaista heikompaa
- Odotukset lähitulevaisuuteen kuitenkin hieman vahvistuneet (saldoluku +5)
- Tuotannon määrä kasvaisi hieman
- Kannattavuuden arvioidaan pysyvän likimain ennallaan

Paperi- ja selluteollisuuden yritysten suhdanteet pehmenivät hieman alkukesällä. Tämänhetkistä tilannetta kuvataan vähän keskimääräistä heikommaksi. Sen sijaan odotukset loppuvuodelle ovat jonkin verran aiempaa paremmat.

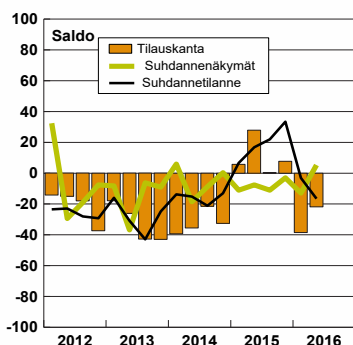
Suhdanneodotukset kohentuneet vähän

Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa +5 (huhtikuussa -13). Nyt yhdeksän prosenttia yrityksistä arvioi suhdanteiden paranevan, kun

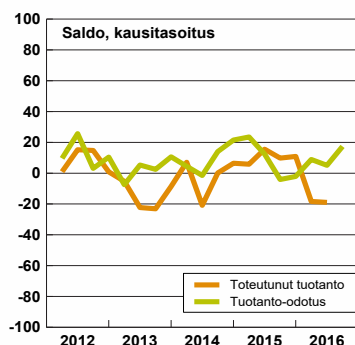
taas neljä prosenttia odotti tilanteeseen heikennystä. Valtaosalla eli 87 prosentilla vastaajista oli vakaat odotukset.

Tuotannon määrä supistui vähän alkukesällä. Kehitys oli edellisen tiedustelun odotuksia heikompaa. Lähikuukausille odotetaan kuitenkin aavistuksen kasvua. Sen sijaan kannattavuus ei kohentuisi ja henkilökunnan määrä laskisi hieman.

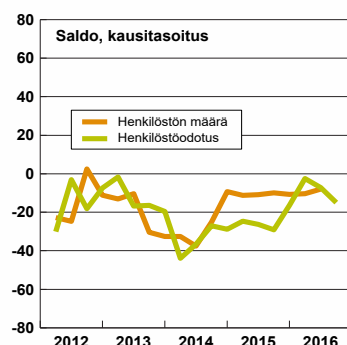
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

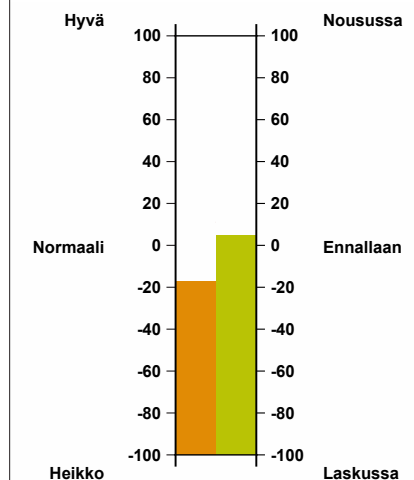

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	22	13	-13	22	-6	-20		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	18	-33	1	18	7	-11		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	70	74	84	87	51	66		
Tilauskanta normaaliin verrattuna	6	28	1	7	-38	-22		
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	5	27	1	5	-28	-26		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	7	14	10	34	22	30		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-16	-7	-13	-7	-15	-5		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-12	-41	-24	2	7	-29		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	31	26	43	49	-5	6		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	7	-11	19	-17	12	-21		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	24	33	18	25	17	20		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	0	0	0	0	0	0		
puute kapasiteetista	5	14	3	13	6	4		
riittämätön kysyntä	18	19	16	7	9	13		
rahoitusvaikeudet	1	2	1	0	0	2		
muu este	1	0	0	4	2	2		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	6	16	22	33	-3	-17		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-12	-8	-11	-2	-13	5		

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Painaminen

- Tämänhetkinen tilanne keskimääräistä heikompi valtaosalla vastaajista (nykytilan saldoluku -64)
- Kysyntä on erittäin heikkoa ja tuotantokapasiteettia on vapaana enemmistöllä toimialan yrityksistä
- Tuotannon ja henkilöstön määrä jatkavat laskuaan
- Suhdannenäkymät ovat edelleen synkät (saldoluku -49)

Painoalan hyvin heikossa suhdanteissa ei ole tapahtunut muutoksia. Myös suhdannenäkymät loppuvuodelle ovat vaatimattomat.

Synkkä suhdannekuva jatkuu

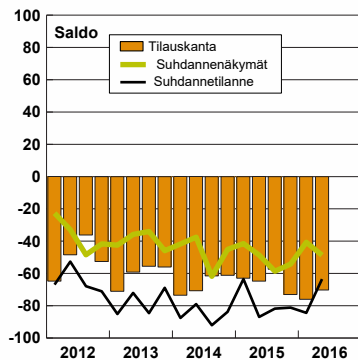
Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa -49 (huhtikuussa -40).

Heinäkuun tiedustelussa vain kaksi prosenttia yrityksistä ennusti loppuvuodelle paranevia suhdanteita. Heikkenevää kehitystä ennusti peräti 51 % toimialasta.

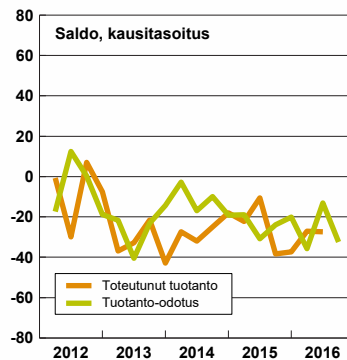
Tuotannon määrä laski laajalti toisella vuosineljänneksellä. Sen ennustetaan jatkavan laskua loppuvuonna. Tilauskannan taso on niukka ja kapasiteettia on vapaana valtaosalla toimialan yrityksistä.

Henkilökunnan määrän laskun arvioidaan jopa voimistuvan lisää. Myyntihinnat jatkaisivat laskuaan, ja kannattavuus heikkenisi edelleen.

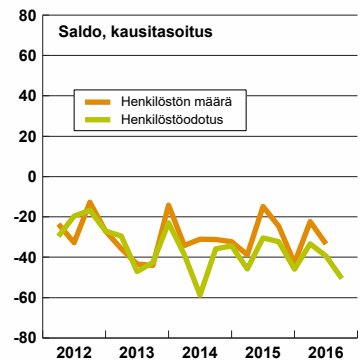
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

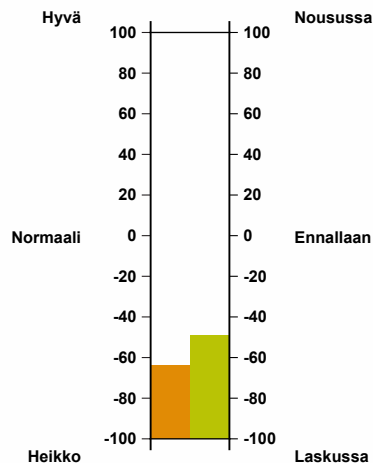

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-36	-2	-29	-43	-40	-16		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	-26	-21	-24	-45	-8	-30		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	29	22	30	29	20	32		
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-63	-65	-57	-73	-76	-71		
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-62	-68	-79	-69	-82	-40		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	-35	-38	-30	-45	-39	-31		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-44	-2	-31	-48	-30	-18		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-23	-34	-47	-33	-29	-53		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-52	-53	-70	-58	-57	-18		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-42	-32	-72	-71	-50	-19		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	92	100	89	82	96	90		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	21	9	0	7	9	18		
puute kapasiteetista	8	0	7	0	0	0		
riittämätön kysyntä	81	92	82	71	82	63		
rahoitusvaikeudet	12	29	30	22	8	15		
muu este	14	5	7	11	8	9		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-63	-87	-82	-81	-85	-64		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-41	-49	-58	-54	-40	-49		

Kemianteollisuus

- Tämänhetkistä suhdannetilannetta kuvataan melko myönteiseksi
- Tuotanto kasvoi vähän ja kustannusten lasku tuki kannattavuutta
- Tuotannon kasvu jää loppuvuonna hitaaksi, mutta kannattavuus kohenisi edelleen
- Näkymät kokonaisuutena varsin vakaat (saldoluku +2)

Kemianteollisuuden yritykset kuvaavat tämänhetkistä suhdannetilannetta melko myönteiseksi. Kannattavuus on jonkin verran kohentunut ja myös tuotanto kasvoi jälleen vähän. Valtaosa yrityksistä ei ennusta suuria muutoksia suhdanteisiin loppuvuoden aikana.

Valtaosalla yrityksistä vakaat näkymät

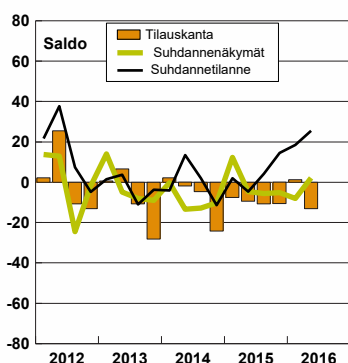
Heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa suhdanneodotusten saldoluku oli +2 (huhtikuussa -8). Suhdanteiden vahvistumista odotti 15 % ja niiden

heikkenemistä 13 prosenttia vastaajista.

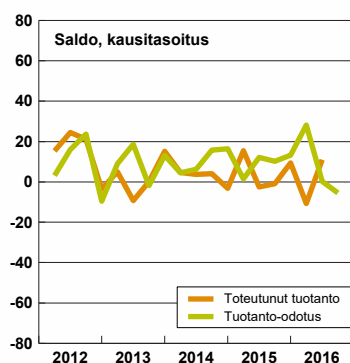
Tuotannon määrä kasvoi loivasti alkukesällä. Lähikuukausina sen ei juuri ennusteta muuttuvan, mutta viimeiselle neljännekselle odotetaan taas kasvua.

Tilaukskannan kuvataan olevan hieman keskimääräistä heikompi. Henkilöstön määrän ennustetaan vähenevän loivasti.

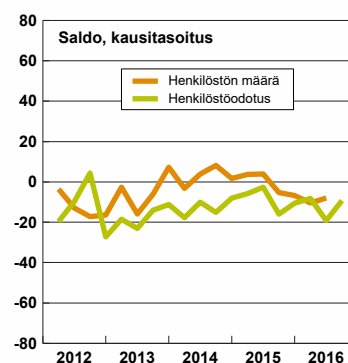
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

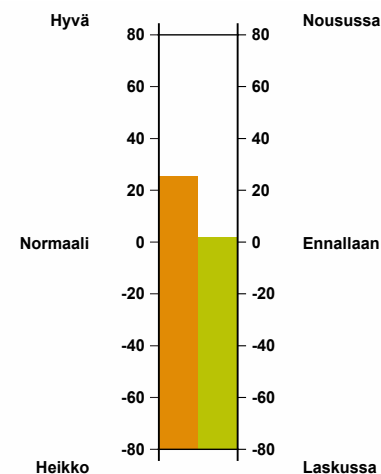

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	29	-2	-1	-3	4	13		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	22	8	4	29	9	-7		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	69	67	65	70	68	67		
Tilaukskanta normaaliin verrattuna	-8	-10	-11	-11	2	-13		
Vientitilaukskanta normaaliin verrattuna	-3	-13	-14	-13	0	2		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	9	14	14	4	3	6		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	5	18	-9	-21	-9	8		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	10	-17	-21	-9	-8	-12		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	22	3	-13	20	-4	29		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	15	26	17	20	14	20		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	38	34	48	35	33	26		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	2	1	2	1	3	3		
puute kapasiteetista	3	2	5	4	1	6		
riittämätön kysyntä	31	29	42	29	28	17		
rahoitusvaikeudet	1	0	0	1	1	1		
muu este	2	1	1	0	1	0		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	2	-4	5	15	19	26		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	12	-5	-6	-5	-8	2		

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Rakennustuoteteollisuus

- Suhdannekuva jatkunut keskimääräistä parempana
- Tilauskanta vahvistunut yli normaalin
- Tuotannon kasvu taukoaisi alkusyksyllä, mutta kannattavuusodotukset ovat hyvät
- Yleiset suhdanneodotukset edelleen myönteiset (saldoluku +10)

Rakennustuoteteollisuuden yritysten suhdanteet ovat parantuneet odotetusti, ja tämänhetkistä suhdannetilannetta kuvataan jonkin verran keskimääräistä vahvemmaksi.

Hyvä suhdannevaihe jatkuu

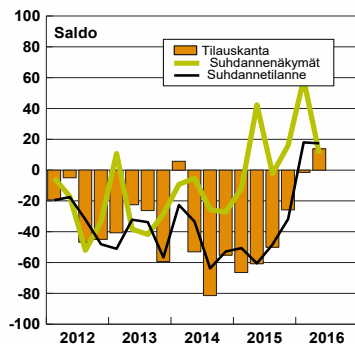
Odotukset loppuvuodelle ovat edelleen hyvät, vaikka voimakkaimman suhdannenousun ennustetaan laantu- van. Lähikuukausien suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa +10, kun vastaava lukema oli huhtikuussa +59.

Paranevia suhdanteita ennusti nyt 12 prosenttia vastaajista, ja heikkenemistä odotti vain kaksi prosenttia.

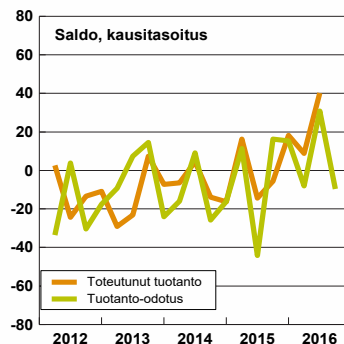
Tilauskanta on noussut yli keskimääräisen. Kannattavuus vahvistui valtaosalla yrityksistä, ja sen odotetaan kohoavan myös lähikuukausina.

Tuotannon määrä on kasvanut laajalti. Lähikuukausina sen odotetaan pysyvän vakaana, mutta viimeiselle neljännekselle odotetaan kasvua. Henkilöstöä on lisätty hieman, ja sen määrä kasvaisi myös alkusyksyllä.

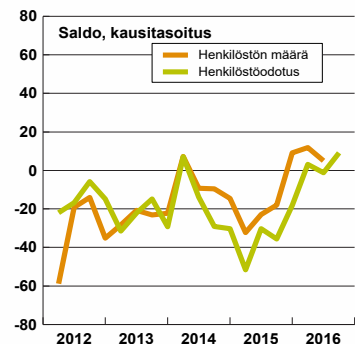
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

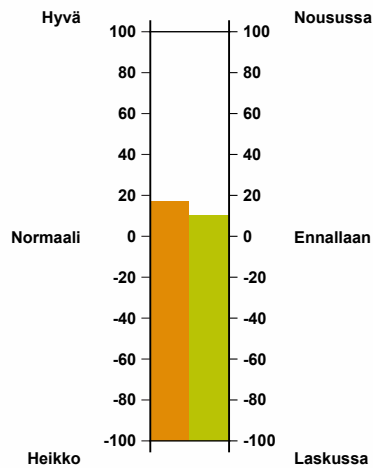

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	33	5	-14	-13	30	61		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	-4	35	-5	-7	63	17		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	47	40	49	46	71	65		
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-67	-61	-51	-26	-2	14		
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-79	-44	-45	-42	-35	-23		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	13	25	38	7	-22	22		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-37	12	-25	-8	6	39		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	8	-46	-44	-1	38	-3		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-47	-3	-9	12	45	3		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	4	-10	-1	39	16	-8		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	67	81	76	70	76	68		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	0	4	9	8	10	15		
puute kapasiteetista	0	2	11	13	17	23		
riittämätön kysyntä	67	75	61	45	38	37		
rahoitusvaikeudet	0	0	0	4	0	0		
muu este	1	1	3	16	22	0		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-50	-60	-49	-32	18	17		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-13	42	-2	16	59	10		

Teknologiaateollisuus

- Suhdannetilanne pysynyt keskimääräistä vaatimattomampana
- Tilauskanta normaalia niukempi, tuotanto pysynyt likimain ennallaan
- Tilaus- ja tuotanto-odotukset loppuvuodelle 2016 varsin varovaiset
- Suhdannenäkymien saldoluku -12

Teknologiaateollisuuden yritykset kuvaavat suhdannetilanteensa jatkuneet selvästi keskimääräistä heikompana (saldoluku -34).

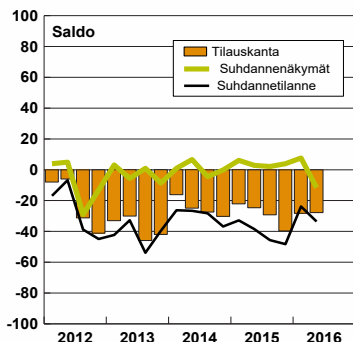
Odotukset kokonaisuutena varsin vaatimattomat

Suhdannenäkymien saldoluku laski heinäkuussa lukemaan -12 (huhtikuussa +7). Heinäkuussa kymmenen prosenttia vastaajista odotti suhdannenousua loppuvuodelle 2016, kun heikkenevää kehitystä ennusti 22 % yrityksistä.

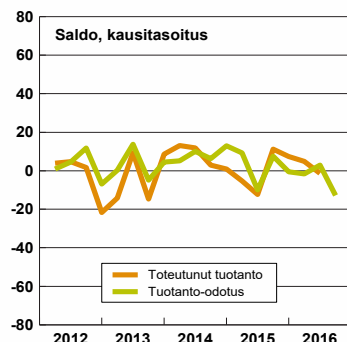
Uusien tilausten määrän odotetaan laskevan vähän seuraavan kolmen kuukauden aikana. Tilauskanta on pysynyt ennallaan, ja se on normaalia niukempi. Tuotannon määrässä ei ole tapahtunut muutoksia. Lähikuukausille ennustetaan jopa tuotannon pientä laskua, mutta vuoden lopulle on odotuksia loivasta kasvusta.

Sekä myyntihintojen että kustannusten arvioidaan alenevan. Kannattavuus heikkenisi vähän. Henkilöstömäärä on pysynyt ennallaan, mutta lähikuukausina se laskisi hieman.

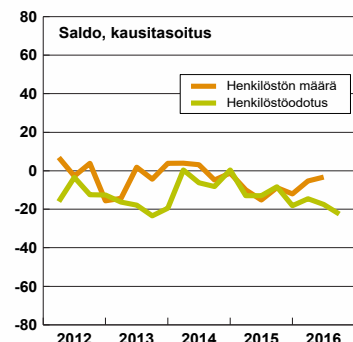
Suhdanteet

Tuotanto ja tuotanto-odotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

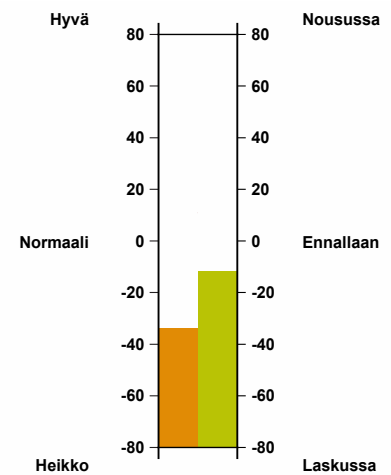

Suhdantetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Tuotannon määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-7	-1	6	2	3	8		
Tuotanto-odotus seuraavalle 3 kk:lle	5	4	-9	-5	15	-16		
Tuotantokapasiteettia sopivasti/liian vähän (% vastaajista)	62	54	55	66	51	74		
Tilauskanta normaaliin verrattuna	-22	-24	-29	-39	-29	-27		
Vientitilauskanta normaaliin verrattuna	-24	-28	-35	-46	-35	-41		
Valmiiden tuotteiden varastot normaaliin verrattuna	3	6	-11	-5	-6	3		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-10	-6	-13	-19	-6	5		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-5	-10	-26	-14	-10	-24		
Viennin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	25	-27	-43	-20	-3	-16		
Vientiodotus seuraavalle 3 kk:lle	19	23	2	17	-3	-1		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	56	59	62	59	32	56		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	8	10	7	7	6	8		
puute kapasiteetista	4	3	4	1	1	3		
riittämätön kysyntä	44	52	53	52	26	29		
rahoitusvaikeudet	3	6	5	4	5	4		
muu este	5	0	2	1	1	17		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-33	-38	-46	-48	-24	-34		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	7	3	2	4	7	-12		

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Kauppa

- Suhdannetilanne normaalia heikompi, mutta hieman kohentunut alkukesällä
- Myynti kääntyi loivaan kasvuun ja kannattavuuden luisu loiveni
- Hennon kasvun ennustetaan jatkuvan loppuvuonna 2016
- Yleiset suhdannenäkymät silti melko varovaiset (saldoluku -7)

Kaupan alan yritysten suhdanteet ovat kääntyneet vähän parempaan. Tämänhetkinen tilanne on silti keskimääräistä heikompi (saldoluku -28). Näkymät ovat melko varovaiset, mutta myynnin odotetaan kasvavan vähän.

Varovaiset odotukset, mutta pientä myynnin kasvua

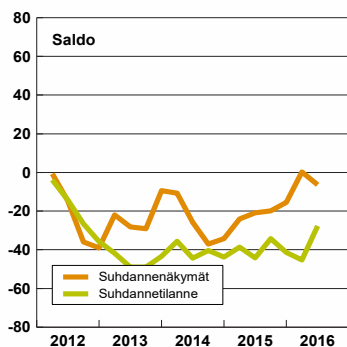
Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa -7 (huhtikuussa 0). Paranevia suhdanteita odotti heinäkuussa 8 % vastaajayrityksistä, kun taas 15 pro-

senttia odotti tilanteen heikentyvän loppuvuonna.

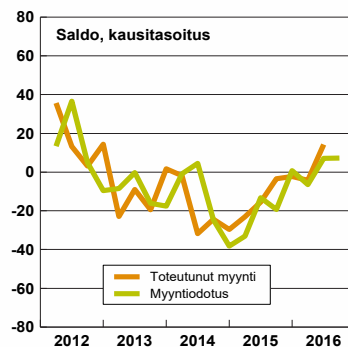
Myynnin määrä kääntyi alkukesällä loivaan nousuun, ja myös lähikuukausille odotetaan pientä kasvua. Henkilöstömäärä on supistunut yhä hieman, ja sen enteillään alenevan edelleen hieman alkusyksyllä.

Kysyntää kuvataan hieman vilkastuneen, mutta olevan edelleen melko vaimeaa. Kannattavuuden lasku päättyisi, vaikka myyntihinnoissa on vielä laskupainetta.

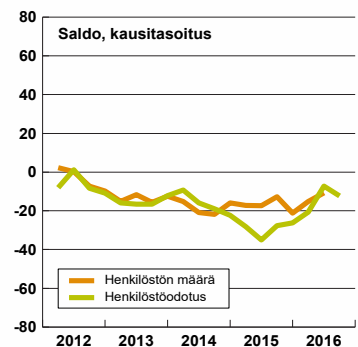
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

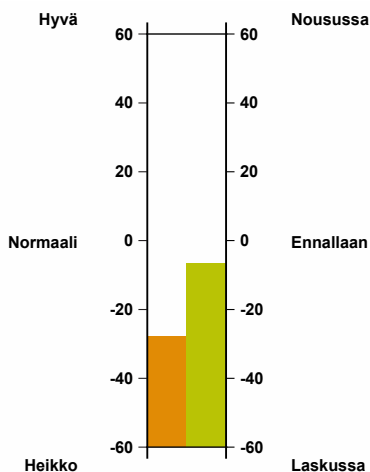

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-23	-15	-3	-3	-5	14		
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-13	-19	1	-6	8	8		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-16	-11	-16	-25	-15	-5		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-24	-36	-29	-21	3	-21		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	53	55	57	51	56	50		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	5	3	8	5	7	13		
puute kapasiteetista	4	2	1	1	1	2		
riittämätön kysyntä	39	47	52	43	48	41		
rahoitusvaikeudet	6	3	3	3	3	2		
muu este	7	5	2	7	6	3		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-39	-44	-35	-41	-45	-28		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-24	-21	-20	-16	0	-7		

Matkailu- ja ravintolapalvelut

- Suhdannetilanne on jatkanut loivaa kohenemista, mutta se on silti alle keskimääräisen
- Myynnin määrä kasvoi alkukesällä hieman
- Lähikuukausille odotetaan myynnin kasvun nopeutumista, ja myös kannattavuus vahvistuisi
- Suhdannenäkymät hieman plussalla (saldoluku +5)

Matkailu- ja ravintola-alan yritykset kuvaavat suhdannetilanteensa parantuneen edelleen hieman. Suhdannekuva on silti vähän keskimääräistä pehmeämpi. Loppuvuodelle 2016 ennustetaan loivasti vahvistuvia suhdanteita.

Loivaa suhdannenousua loppuvuodelle

Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa lukemassa +5 (huhtikuussa myös +5).

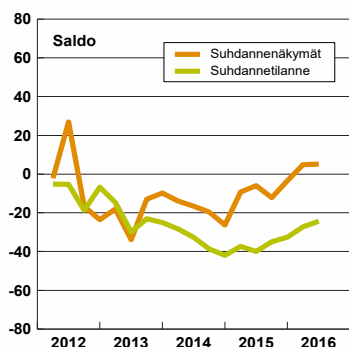
Vahvistuvaa kehitystä loppuvuodelle odotti nyt 18 prosenttia vastaajista ja

13 % ennusti suhdannekuvan synkenevän samana ajanjaksona.

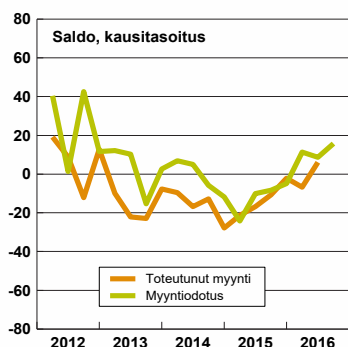
Tiedustelun mukaan myynnin määrä on kasvanut loivasti alkukesän aikana. Kasvun ennustetaan nopeutuvan hieman seuraavalla kolmen kuukauden jaksolla. Myyntihintojen ja kannattavuuden arvioidaan vahvistuvan vähän.

Henkilökunnan määrä on pysynyt lähes ennallaan, ja sen arvioidaan kasvavan aavistuksen lähikuukausina.

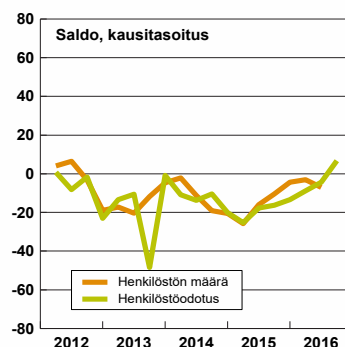
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

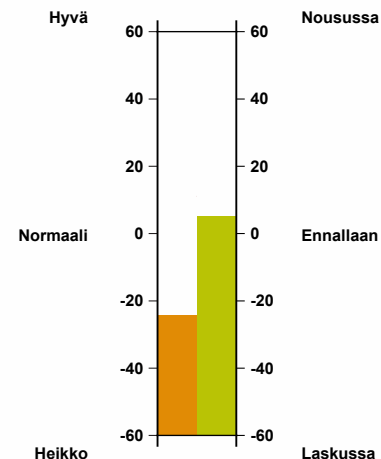

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-27	-16	-1	4	-15	9		
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-5	-4	-9	-1	15	21		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-31	-6	-12	-5	-10	4		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	0	-17	-22	-17	12	7		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	66	65	58	63	57	65		
Estenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	7	8	10	7	2	14		
puute kapasiteetista	1	1	1	2	1	3		
riittämätön kysyntä	61	54	51	57	52	52		
rahoitusvaikeudet	5	4	0	0	3	3		
muu este	1	9	0	5	3	4		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-37	-40	-35	-32	-27	-25		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-10	-6	-13	-4	5	5		

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Liikenne

- Suhdanne tilanne edelleen selvästi alle keskimääräisen
- Myynnin ennustetaan kääntyvän loivaan kasvuun loppuvuonna
- Kannattavuus pysyisi vakaana
- Yleiset suhdannenäkymät kohen-
tuneet vähän (saldoluku +6)

Liikennealan yritysten mukaan suhdanne tilanne on jatkunut selvästi keskimääräistä heikompana (nykytilanteen saldoluku -40).

Tilanne vaisu, näkymät hieman kohentuneet

Odotukset seuraavalle puolelle vuodelle ovat jonkin verran kohen-
tuneet.

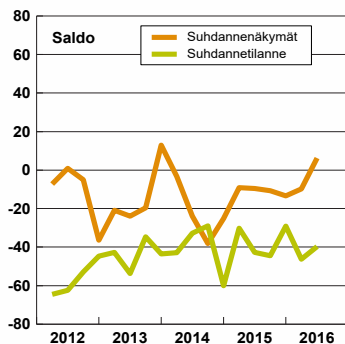
Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa +6 (huhtikuussa -9). Suhdanteiden vahvistumista loppuvuoden aikana

ennusti nyt 12 prosenttia ja tilanteen heikkenemistä 6 prosenttia yrityk-
sistä.

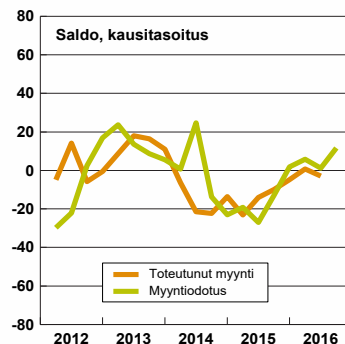
Myynti on pysynyt alkukesällä lähes ennallaan. Sen ennustetaan kasvavan hieman lähikuukausina. Henkilökun-
nan määrä on laskenut jonkin verran,
ja loivan laskun odotetaan jatkuvan.

Myyntihintojen ennustetaan laske-
van vähän, mutta kannattavuudessa ei tapahtuisi suuria muutoksia.

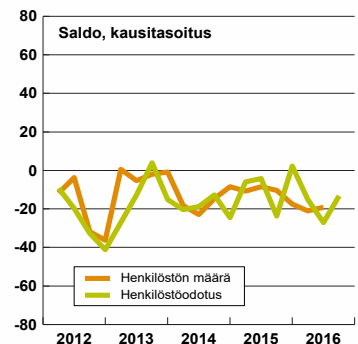
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

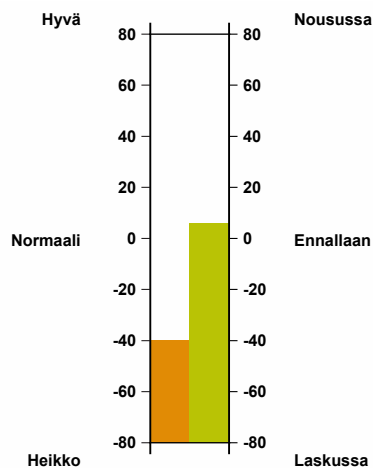

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdanne tilanne

Suhdannenäkymät

Suhdanne tiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-31	-6	-18	1	-10	4		
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	-29	-9	4	1	-5	17		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-17	-1	-8	-21	-30	-11		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	8	-22	-2	-20	-16	-12		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	72	66	50	49	53	50		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	3	1	2	2	2	6		
puute kapasiteetista	6	3	0	0	0	4		
riittämätön kysyntä	59	54	43	38	44	28		
rahoitusvaikeudet	1	2	5	8	8	8		
muu este	8	8	0	4	4	4		
Suhdanne tilanne tällä hetkellä	-30	-42	-44	-30	-46	-40		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-10	-10	-11	-14	-9	6		

Rahoitus ja vakuutus

● Tämänhetkistä tilannetta kuvataan keskimääräistä heikommaksi (saldoluku -39)

● Myynti on kuitenkin kasvanut yleisesti, ja kasvun odotetaan jatkuvan loppuvuonna

● Kannattavuudessa olisi edelleen laskupainetta

● Yleiseen suhdannetilanteeseen ei ennusteta merkittäviä muutoksia (saldoluku +3)

Rahoitus- ja vakuutusalan yritykset kuvaavat suhdanteidensa jatkuneen alkukesällä keskimääräistä heikompina.

Suhdanneodotukset hieman paremmat – hajonta melko suurta

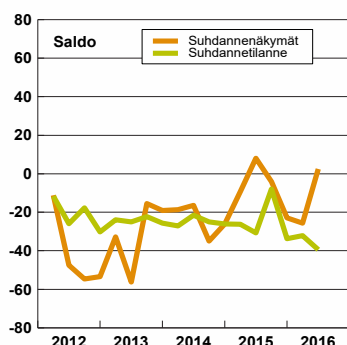
Alan yritysten yleiset suhdanneodotukset ovat aiempaa vakaammat, eikä suhdanteisiin ennusteta suuria muutoksia loppuvuonna 2016. Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa +3 (huhtikuussa -25).

Nyt 20 % yrityksistä odotti tilanteen paranevan, ja heikkenemistä ennusti 17 %.

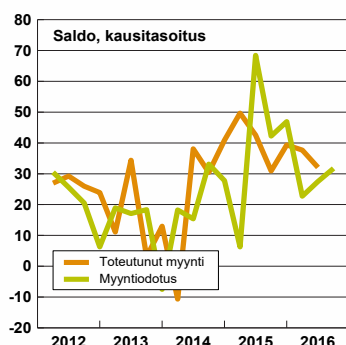
Myynti on kasvanut alkukesällä, ja sen ennustetaan jatkavan nousussa loppuvuoden. Kannattavuus on kuitenkin heikentynyt, ja siinä arvioidaan olevan edelleen laskupainetta.

Henkilökunnan määrä on supistunut jonkin verran, ja myös seuraavalle kolmelle kuukaudelle ennustetaan vähennystä.

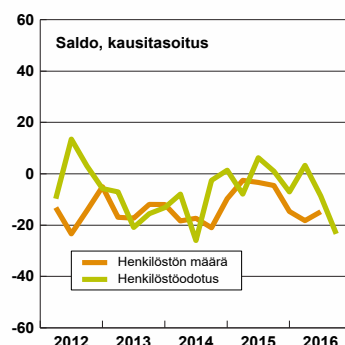
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

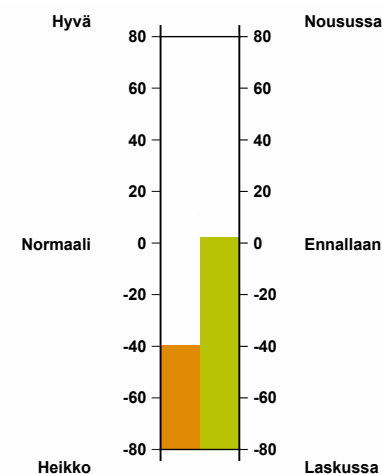

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	50	43	30	40	37	32		
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	68	42	47	23	28	32		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-1	2	-8	-19	-16	-8		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	12	3	-12	3	-1	-23		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	36	39	41	29	47	38		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	5	5	25	5	12	14		
puute kapasiteetista	0	2	0	1	0	0		
riittämätön kysyntä	18	33	16	24	32	26		
rahoitusvaikeudet	1	0	0	0	0	0		
muu este	12	0	2	0	3	3		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-26	-31	-7	-34	-32	-39		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	-9	8	-4	-22	-25	3		

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Tieto- ja viestintäpalvelut

- Suhdanteet ovat vahvistuneet keskimääräisiksi
- Myynnin ja henkilöstön kehitys on ollut melko myönteistä
- Yrityksillä on yleisesti hyvät odotukset loppuvuodelle 2016 (näköymien saldoluku +16)
- Myynnin kasvu jatkui seuraavan puolen vuoden ajan, ja myös kannattavuuden odotetaan kohoavan

Tieto- ja viestintäpalveluyritysten mukaan suhdannetilanne on vahvistunut alkukesän aikana keskimääräiseksi (saldoluku +1).

Myönteiset odotukset loppuvuodelle 2016

Näkymät lähitulevaisuuteen ovat yleisesti hyvät. Suhdannetilanteen arvioidaan paranevan loppuvuonna 2016.

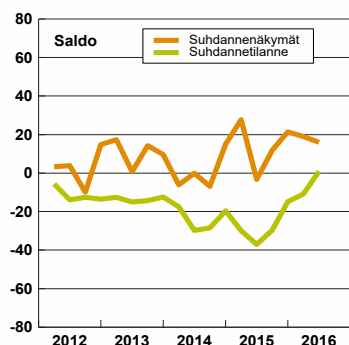
Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa tehdyssä tiedustelussa +16 (huhtikuussa +19). Heinäkuussa 16 prosenttia yrityksistä odotti

suhdanteidensa vahvistuvan, eikä heikkenemistä odottavia vastaajia ollut lainkaan.

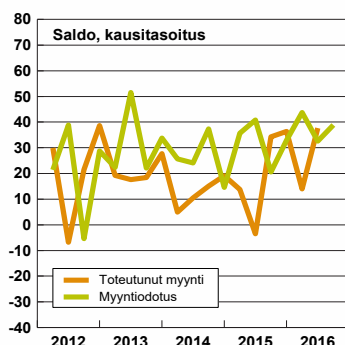
Myynti on kasvanut kohtalaisen ripeästi alkukesän aikana. Myös seuraavalle puolelle vuodelle ennustetaan melko hyviä kasvulukuja. Kannattavuuden arvioidaan samoin vahvistuvan jonkin verran.

Henkilökunnan määrä on kasvanut hieman, ja myös lähikuukausille enteillään aavistuksen lisäystä.

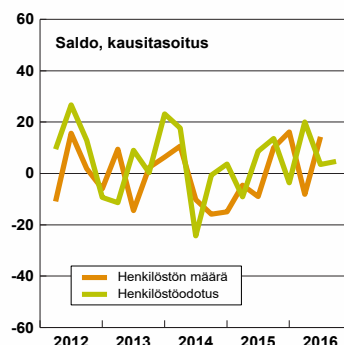
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

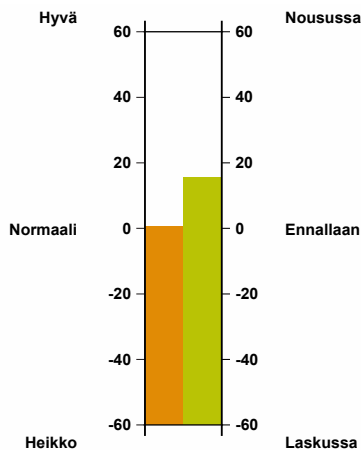

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	14	-4	34	36	13	38		
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	41	21	32	43	33	38		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	-9	-4	19	16	-15	20		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	4	22	-4	23	-2	14		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	64	45	73	56	62	35		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	14	10	12	14	10	11		
puute kapasiteetista	0	0	0	0	0	0		
riittämätön kysyntä	52	39	46	42	52	21		
rahoitusvaikeudet	6	0	10	4	3	6		
muu este	2	1	7	10	2	0		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-29	-38	-29	-14	-11	1		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	27	-4	12	21	19	16		

Kiinteistöpalvelut

- Suhdannetilanne parantunut, mutta vielä vähän alle keskimääräisen
- Odotukset loppuvuodelle ovat melko suotuisat (näköymien saldo-luku +13)
- Myynnin kasvu jää kuitenkin vähän hitaammaksi kuin toisella vuosineljänneksellä
- Kannattavuus paranisi jonkin verran – rekrytointivaikeudet jatkuvat

Kiinteistöpalveluyritykset kuvaavat suhdannetilanteensa parantuneen, mutta jäävän edelleen hieman keskimääräistä heikommaksi.

Melko myönteiset suhdanneodotukset

Suhdanteiden arvioidaan paranevan jonkin verran vuoden 2016 jälkipuoliskolla.

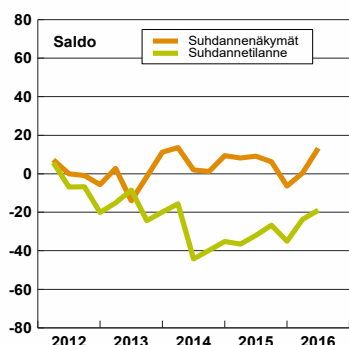
Yleisten suhdannenäkymien saldolu-ku oli heinäkuussa +13 (huhtikuussa 0). Vahvistuvaa suhdannekehitystä

seuraavalle puolen vuoden jaksolle ennusti 15 prosenttia vastaajista, ja vain kaksi prosenttia odotti tilanteen heikkenevän.

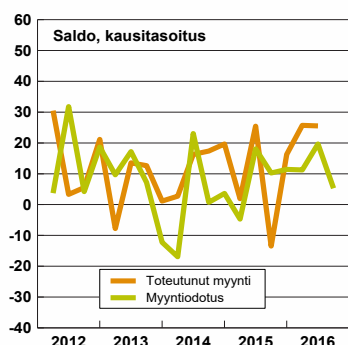
Myynnin volyymi kasvoi alkukesällä odotettua vahvemmin. Loppuvuoden aikana kasvun enteilläään kuitenkin jäävän hitaammaksi.

Kannattavuuden odotetaan kohe-nevan vähän. Rekrytointivaikeudet ovat edelleen melko yleisiä (heinä-kuussa 24 % yrityksistä).

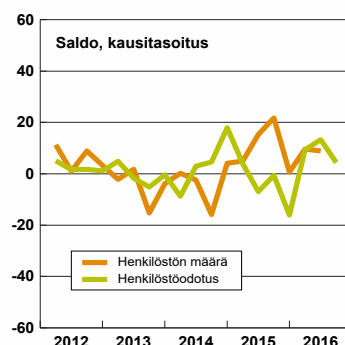
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

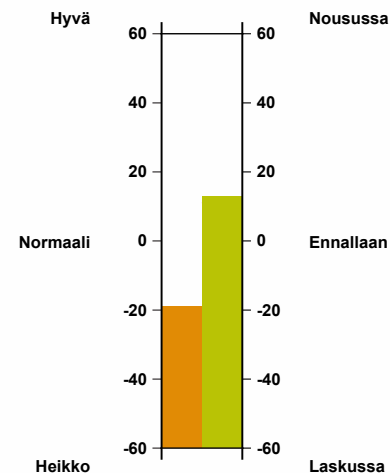

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myynnin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	2	25	-13	17	26	26		
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	18	10	12	11	20	6		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	9	30	7	-4	14	25		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	-1	-7	-22	15	20	-2		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	44	41	43	32	57	30		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	29	31	30	17	30	24		
puute kapasiteetista	0	0	2	0	0	0		
riittämätön kysyntä	15	16	9	12	22	7		
rahoitusvaikeudet	2	0	2	2	4	0		
muu este	0	5	3	1	3	2		
Suhdannetilanne tällä hetkellä	-37	-32	-26	-35	-23	-18		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	8	9	6	-6	0	13		

Suhdannetilanne

Suhdannenäkymät

Muut palvelut

- Suhdanne tilanne parantunut keskimääräiseksi
- Loppuvuoden suhdannekehityksestä odotetaan yleisesti hyvää (saldoluku +17)
- Myynnin kasvu jatkuisi tasaisena ja työvoimaa lisättäisiin vähän

Muiden palvelualojen suhdanteet ovat vahvistuneet alkukesällä, ja tilanteen kuvataan parantuneen jo tavanomaiseksi (saldoluku -3). Muihin palvelualoihin luetaan Suhdannebarometrissa muun muassa opetus-, sosiaali- ja terveyspalvelut.

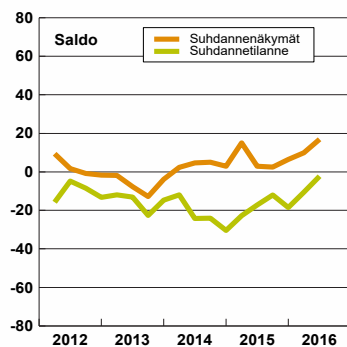
Melko myönteiset odotukset

Myönteisen kehityksen ennustetaan jatkuvan vuoden jälkipuoliskolla. Suhdannenäkymien saldoluku oli heinäkuussa +17 (huhtikuussa +9). Suhdannenousua seuraavalle puolel-

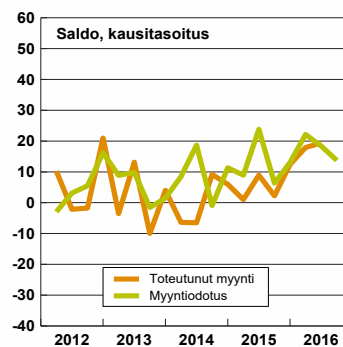
le vuodelle ennusteti nyt 22 prosenttia vastaajista ja viisi prosenttia arvioi tilanteen heikkenevän.

Myynnin kasvu on nopeutunut kohtalaiseksi, ja samankaltaisen kasvun ennustetaan jatkuvan myös lähi-kuukausina. Henkilöstöä lisättäisiin vähän, ja kannattavuus olisi loivassa nousussa.

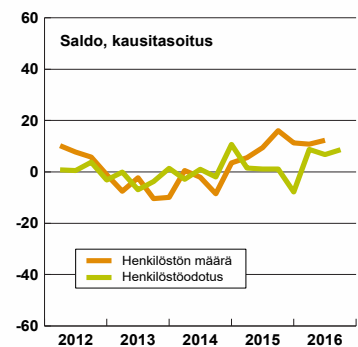
Suhdanteet

Myynti ja myyntiodotus

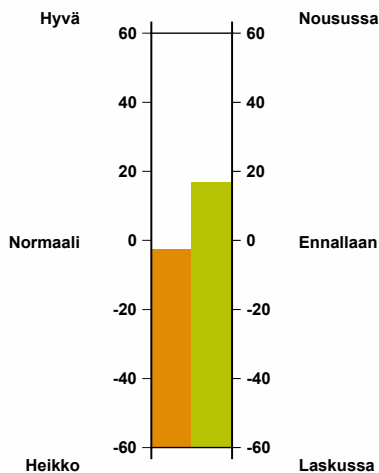

Henkilöstö ja henkilöstöodotus

Suhdanne tilanne

Suhdannenäkymät

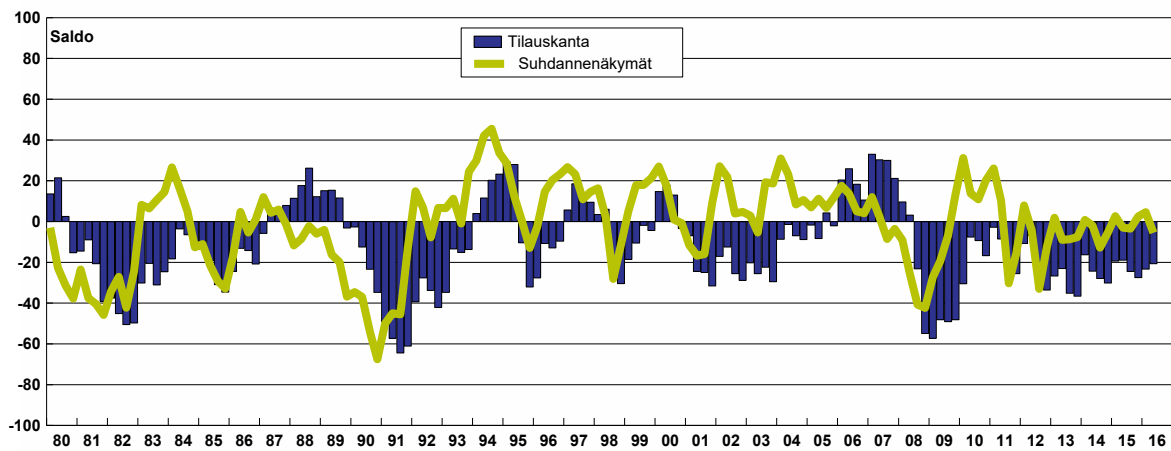

Suhdannetiedustelun päätuloksia, saldo

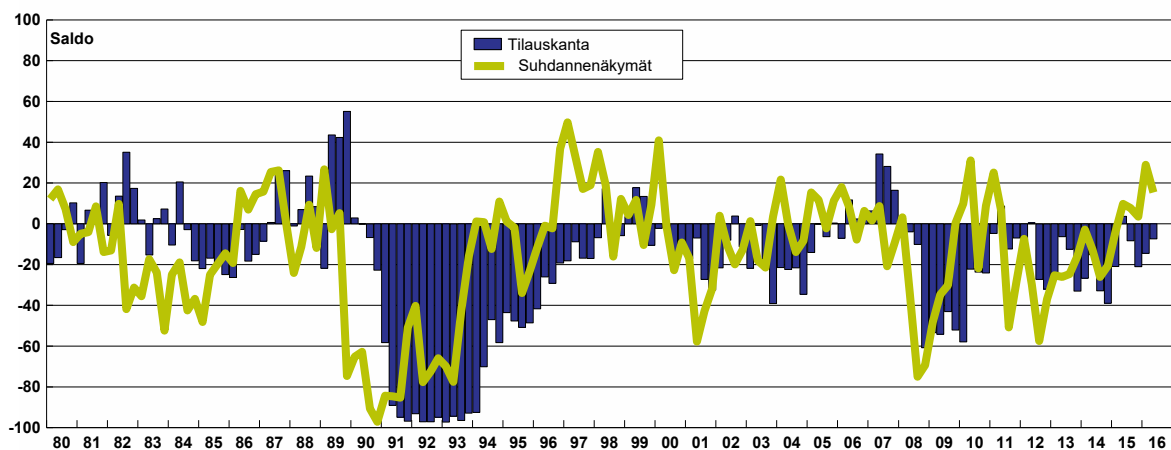
	2015				2016			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Myyntin määrä viimeisen 3 kk:n aikana	1	9	2	12	17	19		
Myyntiodotus seuraavalle 3 kk:lle	24	6	13	22	19	14		
Henkilökunnan määrä viimeisen 3 kk:n aikana	8	21	6	8	14	24		
Henkilökuntaodotus seuraavalle 3 kk:lle	6	-1	-11	10	12	7		
Tuotannon / myynnin kasvun esteitä kaikkiaan	57	46	46	47	54	60		
Esteenä ammattityövoiman puute (% vastaajista)	20	20	15	18	23	33		
puute kapasiteetista	1	1	1	2	1	0		
riittämätön kysyntä	30	25	27	26	29	25		
rahoitusvaikeudet	4	3	5	3	3	7		
muu este	8	3	4	4	4	2		
Suhdanne tilanne tällä hetkellä	-22	-17	-13	-18	-10	-3		
Suhdannenäkymät lähitulevaisuuteen	15	2	2	6	9	17		

Pitkiä aikasarjoja

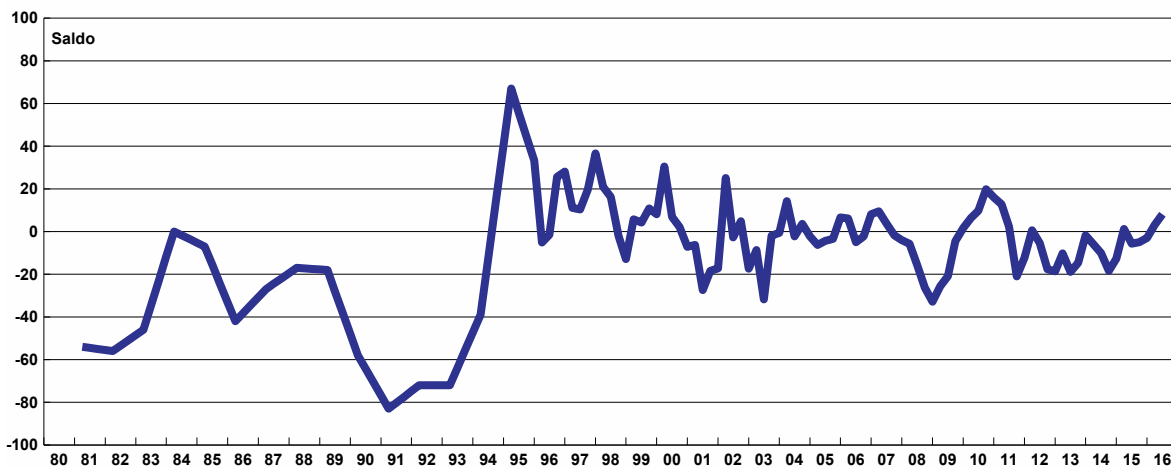
Teollisuuden suhdannenäkymät ja tilauskanta

Rakentamisen suhdannenäkymät ja tilauskanta

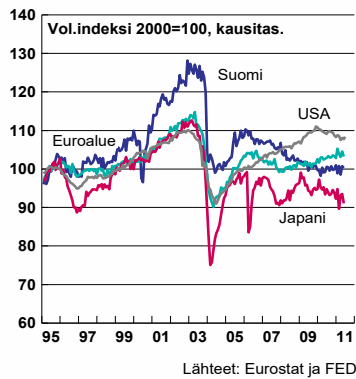

Palvelujen suhdannenäkymät

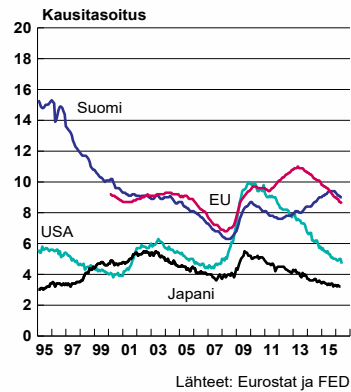

Taustatietoa taloudesta

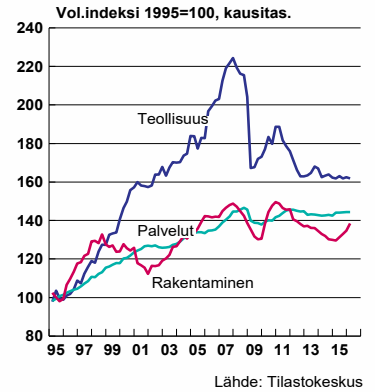
Teollisuustuotannon kehitys

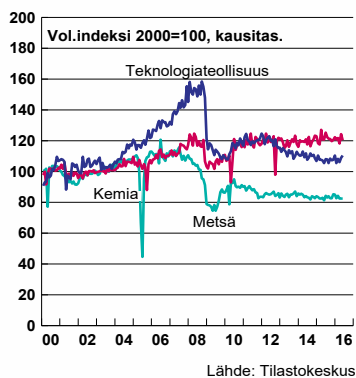
Työttömyysaste, %

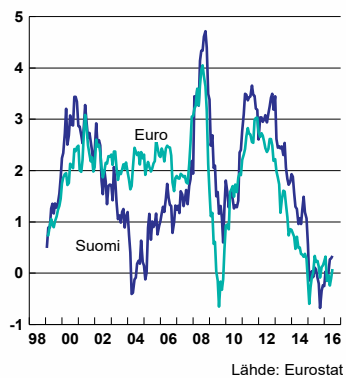
Kokonaistuotanto pääelinkeinoittain

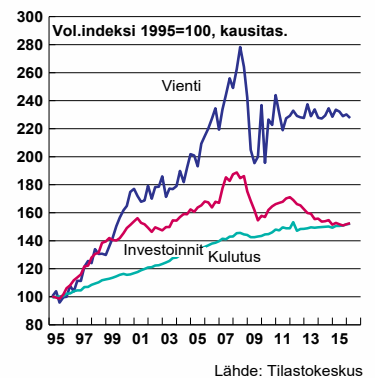
Teollisuustuotanto

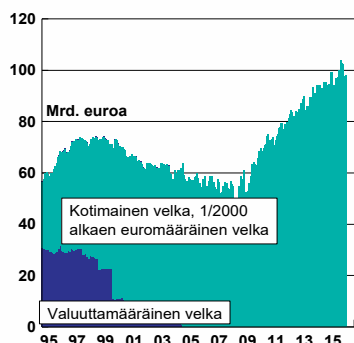
Inflaatio, %

Kysynnän päätekijät

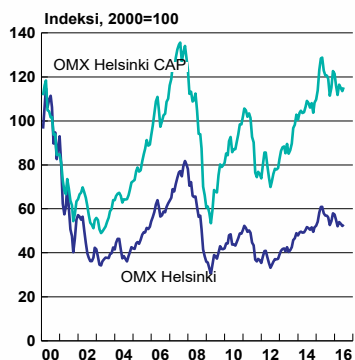

Valtionvelka

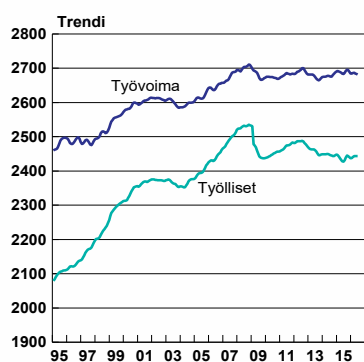
Lähde: Valtiokonttori

Pörssikursseja

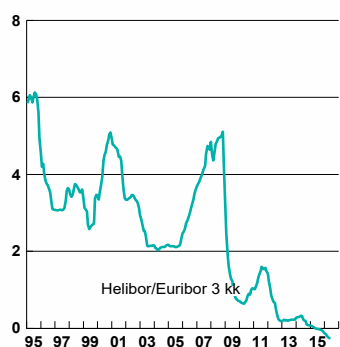
Lähde: OMX Helsinki

Työvoiman kysyntä ja tarjonta

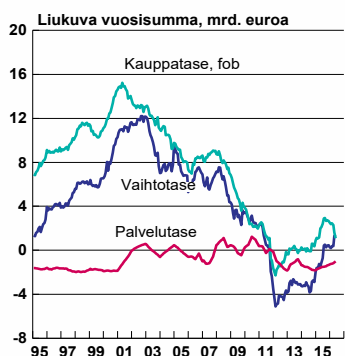
Lähde: Tilastokeskus

Lyhyt markkinakorko, %

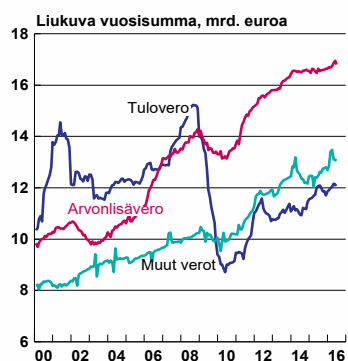
Lähde: Suomen Pankki

Ulkomaankaupan taseet

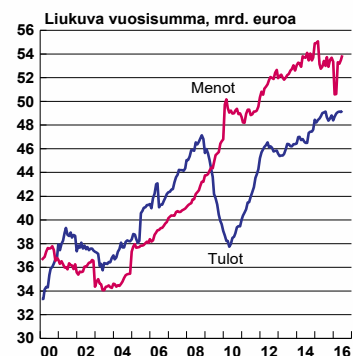
Lähde: Suomen Pankki

Valtion tulovero, ALV ja muut verot

Lähde: Valtiokonttori

Valtiontalouden tulot ja menot

Lähde: Valtiokonttori

Suhdannotiedustelumenetelmä

EK:n Suhdannebarometri

Elinkeinoelämän keskusliitto EK tekee kuukausittain suhdannotiedusteluja koko suomalaiselle elinkeinoelämälle.

Neljä kertaa vuodessa tehdään laajempi tiedustelu, jonka tuloksista julkistetaan **Suhdannebarometri**-julkaisu. Lisäksi kuukausittain julkaistaan suppeampi luottamusindikaattoritiedote.

Teollisuuden suhdannotiedusteluja on tehty Suomessa vuodesta 1966 alkaen. Palvelualoilla ensimmäiset tiedustelut on aloitettu 1980-luvun lopulla, mutta merkittävämpi laajennus tapahtui vasta 2000-luvun puolivälissä.

Tässä julkaisussa on esitetty EK:n uusimman suhdannotiedustelun tulokset koko yksityiseltä sektorilta. Tiedustelu on tehty **heinäkuussa 2016**. Siihen on vastannut **1 167 yritystä**, jotka työllistävät Suomessa runsaat **290 000 henkilöä**.

Elokuussa 2010 julkaistavasta tiedustelusta lähtien vastaajayritysten luokitteluksi toimialoille on käytetty uutta TOL 2008 -luokitusta. Muutoksen vaikutus Suhdannebarometrin tuloksiin on kuitenkin varsin pieni.

Teollisuuden, rakentamisen sekä joidenkin palvelualojen historiatiedot on kerätty TT:n aiemmassa Suhdannebarometrissa. Valtaosa palvelualojen aikasarjatiedostoista on PT:n suhdannotiedustelusta. Tiedustelumenetelmän muutoksen vuoksi palvelualojen aiemmat tiedot eivät ole kaikilta osin täysin vertailukelpoisia uusimpien havaintojen kanssa.

EK:n Suhdannebarometri on osa **Euroopan komission suhdannekyselyjärjestelmää**. Järjestelmään osallistuvat organisaatiot tekevät yhdenmukaisia tiedusteluja kaikissa EU-maissa, ja Euroopan komissio osallistuu jäsenmaissa tehtävien tiedustelujen rahoitukseen. Kaikkiaan vastaavanlaisia tiedusteluja tehdään nykyisin yli 50 maassa.

Yleistä suhdannotiedusteluista

Suhdannotiedusteluilla selvitetään yritysjohdon näkemyksiä taloudellisesta tilanteesta sekä lähitulevaisuutta koskevia odotuksia. Tiedusteluilla etsitään ennen muuta suhdanteiden käännepeitteitä. Tyypillisesti suhdannotiedustelujen kysymyksillä voidaan kartoittaa talouskehitystä noin puoli vuotta eteenpäin.

Tiedustelujen kysymykset ovat valtaosin laadullisia, ja niissä on

tyypillisesti kolme vastausvaihtoehtoa. Kyselyllä kartoitetaan esimerkiksi sitä, onko vastaajayrityksen tuotanto tai työvoima kasvanut (+), pysynyt ennallaan (=) vai vähentynyt (-). Joitakin muuttujia, kuten tilauskantaa ja varastoja, pyydetään vertaamaan myös normaaliin.

Tulokset painotetaan yrityskoolla

Teollisuudessa yrityskohtaiset vastaukset on painotettu vastaajayrityksen liikevaihdon ja palveluissa henkilökunnan määrällä. Toimialojen keskinäisessä vertailussa painoina on käytetty jalostusarvopainoja. Pienten yritysten aliedustus otokesä on korjattu niin, että niiden osuus vastaa todellista osuutta kullakin toimialalla.

Useimmat suuret yritykset vastaavat tiedusteluun toimipaikoittain tai tuotannonaloittain, ei konsernitasolla.

Toimialoittaiset vastaukset esitetään julkaisussa useimmiten ns. **saldolukuina**. Saldoluku on positiivista kehitystä kuvanneiden osuus vähennettynä negatiivista kehitystä kuvanneiden osuudella. Jos esimerkiksi 30 % vastaajista (painotettuna) on vastannut tuotantonsa kasvaneen, 50 % pysyneen ennallaan ja 20 % vähentyneen, saldoluku on 30 – 20 eli +10.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki • Puhelin 09 420 20
Faksi 09 4202 2299 • www.ek.fi

Raportti internetissä:
www.ek.fi

ISSN 0783-3350

Lisätietoja:

Johtava ekonomisti
Penna Urrila
Puh. 09 4202 2606
etunimi.sukunimi@ek.fi

Ekonomisti
Jouko Kangasniemi
Puh. 09 4202 2608
etunimi.sukunimi@ek.fi

EK 2016